

Ο ουρανός ήταν ένα τουμπανιασμένο ασκί που κρεμόταν απειλητικά λίγες πιθαμές πάνω απ' τα κεφάλια. Ο χλιαρός και γλιτζερός αέρας σάρωνε κάτι σκόρπια φύλλα και τράνταζε σύρριζα τις ραχιτικές μπανανιές που κοσμούσαν την πρόσοψη του δημαρχείου. Οι λίγοι κάτοικοι του Ελ Ιδίλιο, μαζί με πέντ' -έξι τυχοδιώκτες που 'χαν μαζευτεί απ' τα γύρω, περίμεναν στην αποβάθρα τη σειρά τους για να καθίσουν στην κινητή πολυθρόνα του οδοντογιατρού Ρουμπικούντο Λο-ατσαμίν, ο οποίος, για να καταπραΰνει τους πόνους των ασθενών του, εφάρμοζε μια περίεργη λεκτική αναισθησία. « Πονάς;» ρωτούσε. Οι ασθενείς, γραπωμένοι στα μπράτσα της πολυθρόνας, απαντούσαν γουρλώνοντας τα μάτια τους και χύνοντας τόνους ιδρώτα. Κάποιοι δοκίμαζαν να τραβήξουν απ' το στόμα τους τα αυθάδικα χέρια του οδοντογιατρού και να του απαντήσουν με μια βρισιά που θα 'ταν όλη δική του, σκόνταφταν όμως στα δυνατά του μπράτσα και την αυταρχική του φωνή. « Μην κουνιέσαι, που να σε πάρει! Κάτω τα χέρια! Το ξέρω ότι πονάς. Και ποιος φταίει γι' αυτό; Για να δούμε... Μήπως φταίω εγώ; Αμ δε! Η Κυβέρνηση φταίει! Βάλ' το καλά αυτό στο ξεράδι σου. Η Κυβέρνηση φταίει που 'χουν σαπίσει τα δόντια σου. Η Κυβέρνηση φταίει που πονάς.» Οι δυστυχισμένοι δεν μπορούσαν παρά να συμφωνήσουν, κλείνοντας τα μάτια ή κουνώντας ελαφρά το κεφάλι. Ο Ρουμπικούντο Λοατσαμίν μισούσε την Κυβέρνηση. Οποιαδήποτε κυβέρνηση. Κάθε κυβέρνηση. Νόθος γιος ενός μετανάστη απ' την Ιβηρική, κρατούσε απ' τον πατέρα του μια βαθιά αποστροφή για οτιδήποτε είχε σχέση με την εξουσία, οι ακριβείς, όμως, αιτίες του μίσους του χάνονταν στα βάθη του χρόνου, σε κάποιο νεανικό παραστράτημα, κι οι δεκάρικοι του του προσέδιναν μια συμπαθητική και ανώδυνη γραφικότητα. Τα 'βάζε με τις εκάστοτε κυβερνήσεις όπως τα 'βάζε και με τους γκρίνγκο που έρχονταν καμιά φορά από τις πετρελαιοπηγές της Κόκα, κάτι ξεδιάντροπους ξένους που, χωρίς να του ζητήσουν την άδεια, φωτογράφιζαν τα ανοιχτά στόματα των ασθενών του. Λίγο πιο κει, το ολιγάριθμο πλήρωμα του Σούκρε φόρτωνε πράσινες μπανάνες και σακιά με κόκκους του καφέ. Σε μια άκρη της αποβάθρας ήταν στοιβαγμένα κασόνια με μπίρα, με αγουαρδιέντε Frontera, με αλάτι, καθώς και φιάλες υγραερίου, που τα 'χαν ξεφορτώσει τα ξημερώματα. Το Σούκρε θα σάλπαρε μόλις ο οδοντογιατρός θα 'χε επισκευάσει και το τελευταίο σαγόνι, για ν' ανέβει τα νερά του ποταμού Νανγαρίτσα, να περάσει, πολύ αργότερα, στον Σαμόρα και, μετά από τέσσερις μέρες βραδυπλοΐας, να φτάσει στο παραποτάμιο λιμάνι του Ελ Δοράδο. Το βαπόρι, ένα παμπάλαιο σκαρί που κινιόταν μόνο και μόνο χάρη στο πείσμα του καπετάνιου, στο φιλότιμο δυο γεροδεμένων ανδρών που ήταν όλο κι όλο το πλήρωμα, και στη φθισική θέληση μιας αρχαίας ντιζελομηχανής, δε θα ξαναγύριζε παρά μετά το τέλος της περιόδου των βροχών που προμήνυε ο μουντός ουρανός. Ο οδοντογιατρός Ρουμπικούντο Λοατσαμίν ερχόταν στο Ελ Ιδίλιο δυο φορές το χρόνο, όπως άλλωστε και ο υπάλληλος των Ταχυδρομείων, που πολύ σπάνια έφερνε αλληλογραφία για κάποιον κάτοικο. Τα μόνα που έβγαιναν απ' τον χιλιοτριμμένο σάκο του, ήταν κάτι επίσημα έγγραφα για το δήμαρχο ή τα πορτρέτα των εκάστοτε ηγετών, βλοσυρά και αποχρωματισμένα από την υγρασία. Οι κάτοικοι περίμεναν τον ερχομό του βαποριού, μόνο και μόνο για να ανεφοδιαστούν με αλάτι, υγραέριο, μπίρα και αγουαρδιέντε, τον οδοντογιατρό όμως τον υποδέχονταν με ανακούφιση, ιδίως αυτοί που την είχαν σκαπουλάρει απ' τη μαλάρια, που είχαν βαρεθεί να φτύνουν τα ερείπια της οδοντοστοιχίας τους και που δε λαχταρούσαν παρά να καθαριστεί το στόμα τους από τις ρίζες, για να δοκιμάσουν μιαν από κείνες τις μασέλες που ήταν απλωμένες πάνω σ' ένα κομμάτι βελούδο, ολόιδιο η καρδιναλική πορφύρα. Χωρίς να διακόπτει τον φιλιππικό του εναντίον της κυβέρνησης, ο γιατρός ξερίζωνε απ' τα ούλα τους τα τελευταία τους οδοντικά κατάλοιπα και, στη συνέχεια, τους διέταζε να ξεπλύνουν το στόμα τους με αγουαρδιέντε. « Για να δούμε τώρα. Πώς σου φαίνεται αυτή;» « Με σφίγγει. Δεν μπορώ να κλείσω το στόμα.» « Κοίτα με κάτι μη-μου-άπτου που έμπλεξα! Για δοκίμασε αυτήν...» « Μπόσικη

είναι. Έτσι και φτερνιστώ, θα μου πέσει.» « Κι είν' ανάγκη να κρουολογήσεις, βρε μαλάκα; 'νοιξ' το στόμα.» Κι εκείνοι υπάκουαν. Δοκίμαζαν διάφορες μασέλες, διάλεγαν μία που τους ταίριαζε, και παζάρευαν την τιμή, ενόσω ο οδοντογιατρός αποστείρωνε τις υπόλοιπες, βουτώντας τες σ' ένα κατσαρολάκι με βραστό χλώριο. Για όσους κατοικούσαν στις όχθες του Σαμόρα, του Γιακουάμπι και του Νανγαρίτσα, η κινητή πολυθρόνα του οδοντογιατρού Ρουμπικούντο Λοατσαμίν αποτελούσε πια θεσμό. Στην πραγματικότητα, ήταν ένα παλιό κάθισμα κουρέα, που η βάση και τα μπράτσα του ήταν σμαλτωμένα λευκά. Χρειαζόταν όλη η δύναμη του καπετάνιου και του τσούρμου του Σούκρε για να τη σηκώσουν, να την κατεβάσουν στην αποβάθρα και να τη στήσουν πάνω σε μια εξέδρα ενός τετραγωνικού μέτρου, που ο οδοντογιατρός την αποκαλούσε «ιατρείο». «Στο ιατρείο, εγώ κάνω κουμάντο, που να πάρει! Εδώ γίνεται ό,τι λέω εγώ. ΄μα κατεβαίνετε από δω, μπορείτε να με λέτε ναλπάντη, σκιτζή, δοντοβγάλη, γλωσσοπιαστράκια ή ό,τι κατεβάζει ο νους σας, οπότε μπορεί και να δεχτώ να με κεράσετε ένα ποτηράκι.» Όσοι περίμεναν τη σειρά τους, είχαν ένα ύφος μαρτυρικό, κι όσοι περνούσαν από την τανάλια των εξαγωγών, δεν είχαν και πολύ καλύτερο. Τα μόνα χαμογελαστά πρόσωπα γύρω απ' το ιατρείο, ήταν αυτά των Χιβάρο, που παρακολουθούσαν τα συμβαίνοντα, καθισμένοι ανακούρκουδα. Οι Χιβάρο. Ιθαγενείς αποδιωγμένοι απ' το λαό τους, τους Σουάρ, που τους θεωρούσαν εκφραλισμένους και εκφυλισμένους από τις συνήθειες των «Απάτσι», δηλαδή των Λευκών. Οι Χιβάρο, ντυμένοι με ρετάλια των Λευκών, δέχονταν αδιαμαρτύρητα αυτό το όνομα, προίκα των ισπανών κατακτητών. Κι υπήρχε πράγματι τεράστια διαφορά ανάμεσα σ' έναν αγέρωχο, περήφανο Σουάρ, που γνώριζε τις μυστικές περιοχές της Αμαζονίας, και σ' έναν Χιβάρο, σαν κι αυτούς που τριγύριζαν στην αποβάθρα του Ελ Ιδίλιο, ελπίζοντας να κonomήσουν λίγο πιστό. Οι Χιβάρο χαμογελούσαν, δείχνοντας τα μυτερά τους δόντια, που τ' ακόνιζαν με βότσαλα του ποταμού. «Κι εσείς, τι στο διάολο κοιτάτε; Αύριο-μεθαύριο, μακάκος, θα πέσετε κι εσείς στα χέρια μου » τους απειλούσε ο οδοντογιατρός. Ευχαριστημένοι που κάποιος τους απηύθυνε το λόγο, οι Χιβάρο απαντούσαν: «Χιβάρο γερά ντόντια. Χιβάρο τρώει πολύ πίτηκο». Καμιά φορά, ένας ασθενής έβγαζε ένα ουρλιαχτό που τρόμαζε τα πουλιά, και τράβαγε απ' το στόμα του την τανάλια, ενώ με τ' άλλο του χέρι έπιανε τη λαβή της ματσέτας του. « Φέρσου σαν άντρας, παλιομαλάκα. Το ξέρω ότι πονάς, και σου 'χω πει ποιος φταίει γι' αυτό. Μη μου κάνεις λοιπόν τον ζόρικο. Κάτσε εκεί που κάθασαι, και δείξε μας πως έχεις αρχίδια.» « Ρε γιατρέ, μου ξεριζώνεις την ψυχή. ΄σε με τουλάχιστον να πιω μια στάλα.» Ο οδοντογιατρός ξεμπέρδεψε και με τον τελευταίο ασθενή του, κι έβγαλε έναν αναστεναγμό. Τύλιξε στην καρδιναλική πορφύρα τις μασέλες που δεν είχαν βρει αγοραστή, και την ώρα που αποστείρωνε τα εργαλεία του, είδε να περνάει η πιρόγα ενός Σουάρ. Ο ιθαγενής κωπηλατούσε όρθιος, στην πρύμη του μακρόστενου πλεούμενου. Μόλις έφτασε κοντά στο Σούκρε, πλεύρισε το βαπόρι με δυο κουπιές. Το σκυθρωπό πρόσωπο του καπετάνιου ξεπρόβαλε απ' την κουπαστή. Ο Σουάρ του εξηγούσε κάτι με χειρονομίες, κουνώντας όλο του το σώμα και φτύνοντας ασταμάτητα. Ο οδοντογιατρός στέγνωσε τα εργαλεία του και τα τακτοποίησε σε μια δερμάτινη θήκη. Ύστερα, πήρε το δοχείο που είχε μέσα τα ξεριζωμένα δόντια, και το άδειασε στο ποτάμι. Ο καπετάνιος και ο Σουάρ πέρασαν από δίπλα του πηγαίνοντας προς το δημαρχείο. «Θα καθυστερήσουμε λιγάκι, γιατρέ. Μας φέρνουν έναν πεθαμένο γκρίνγκο.» Το μαντάτο δεν τον χαροποίησε. Το Σούκρε ήταν που ήταν άβολο, ιδίως στο ταξίδι της επιστροφής, φορτωμένο καθώς ήταν με πράσινες μπανάνες και σάκουσ με καφέ ακατέργαστο, όψιμο και μισοσάπιο. Αν οι βροχές έπιαναν στο δρόμο το βαπόρι, πράγμα διόλου απίθανο αφού είχε ήδη μια βδομάδα καθυστέρηση από διάφορες αβαρίες, τότε φορτίο, επιβάτες και πλήρωμα θα έπρεπε να στριμωχτούν κάτω απ' το ίδιο στέγαστρο, που δεν είχε αρκετό χώρο για ν' απλωθούν οι αιώρες, χώρια που ένας πεθαμένος μες στη μέση θα 'κάνε το ταξίδι τρισεχειρότερο. Ο οδοντογιατρός

βοήθησε ν' ανεβάσουν στο βαπόρι την κινητή πολυθρόνα, κι ύστερα ξανακατέβηκε στην αποβάθρα και προχώρησε ως την άκρη της. Εκεί τον περίμενε ο Αντόνιο Χοσέ Μπολίβαρ Προάνιο, ένα γέρος με νευρώδες κορμί, που δεν έδειχνε να δίνει και πολλή σημασία στο ότι έφερε ένα τόσο ένδοξο όνομα. «Ζεις, μωρέ, ακόμα, Αντόνιο Χοσέ Μπολίβαρ;» Ο γέρος, πριν απαντήσει, μύρισε τις μασχάλες του. «Έτσι φαίνεται. Δε βρομάω ακόμα. Κι εσύ;» «Πώς πάν' τα δόντια σου;» « Εδώ τα 'χω » απάντησε ο γέρος, βάζοντας το χέρι του στην τσέπη. Ξεδίπλωσε ένα ξεθωριασμένο μαντίλι και του 'δείξε την οδοντοστοιχία. «Και γιατί δεν τα φοράς, γερο-ξεκούτη;» « Τα βάζω αμέσως. Ούτε έτρωγα, ούτε μιλούσα. Γιατί να τα φοράω;» Ο γέρος φόρεσε τη μασέλα του, πλατάγισε τη γλώσσα του, έφτυσε γενναϊόδωρα κι έδωσε στο γιατρό να πει απ' το αγουαρδιέντε του. «Ευχαριστώ. Νομίζω πως το κέρδισα με τον ιδρώτα μου.» «'κου, λέει... Έβγαλες είκοσι επτά ολόκληρα δόντια κι ένα σωρό ρίζες. Το ρεκόρ σου όμως δεν το 'σπασες.» « Κρατάς λογαριασμό πάντα, ε;» « Γι' αυτό είν' οι φίλοι. Για να υμνούν τα κατορθώματα του άλλου. Εδώ που τα λέμε, όμως, παλιά ήταν καλύτερα, ε; Τότε που έρχονταν ακόμα νέοι έποικοι, θυμάσαι αυτόν από τη Μάντα, που κάθισε και του 'βγαλες όλα του τα δόντια για να κερδίσει ένα στοίχημα;» Ο οδοντογιατρός έσκυψε το κεφάλι για να βάλει μια τάξη στις αναμνήσεις του, και θυμήθηκε έναν άντρα, όχι και πολύ νέο, ντυμένο όπως το συνήθιζαν στην πατρίδα του: στα κατάλευκα, ξιπόλητος, αλλά με ασημένια σπιρούνια. Ο άνθρωπος από τη Μάντα είχε καταφθάσει στο ιατρείο με συντροφιά άλλους είκοσι ή όλοι σουρωμένοι. Ήταν χρυσοθήρες χωρίς σταθερή βάση. Τους έλεγαν περιπλανώμενους, και δεν τους ένοιαζε αν το χρυσάφι το έβρισκαν στα ποτάμια ή στις τσέπες των άλλων. Ο άντρας σωριάστηκε στην πολυθρόνα και κοίταξε το γιατρό με μια ηλίθια έκφραση. « Λέγε.» «θα μου τα βγάλεις όλα. Ένα ένα. Και θα τα βάζεις εκεί, πάνω στο τραπέζι.» «'νοιξ' το στόμα.» Ο άντρας υπάκουσε, κι ο οδοντογιατρός διαπίστωσε ότι, εκτός από τους τραπεζίτες του που ήταν σάπιοι, του 'μεναν πολλά δόντια, κάποια λίγο χαλασμένα κι άλλα εντελώς εντάξει. «Σου 'χουν μείνει κάμποσα γερά. Κι εδώ που τα λέμε, έχεις λεφτά να πληρώσεις όλες αυτές τις εξαγωγές;» Ο άντρας εγκατέλειψε την ηλίθια έκφραση του. «Ε λοιπόν, γιατρέ, οι φίλοι μου από δω δε με πιστεύουν όταν τους λέω ότι είμαι και πολύ παλικάρι. Ε λοιπόν τους είπα ότι θα πάω να μου ξεριζώσουν τα δόντια μου ένα ένα, χωρίς να βγάλω κιχ. Ε λοιπόν βάλαμε στοίχημα, κι εμείς οι δυο θα μοιραστούμε τα κέρδη μισά μισά.» «Στο δεύτερο που θα σου βγάζει, θα 'χεις χεστεί πάνω σου και θα καλείς τη μανούλα σου » φώναξε κάποιος από την παρέα, κι όλοι οι άλλοι γέλασαν τρανταχτά. «Εγώ λέω να κάτσεις εκεί, να πιεις κάνα-δυο ποτηράκια ακόμα και να το σκεφτείς καλύτερα. Εγώ δεν κάνω τέτοιες μαλακίες » είπε ο οδοντογιατρός. « Ε λοιπόν, γιατρέ, αν δεν μ' αφήσεις να κερδίσω το στοίχημα μου, θα σου πάρω το κεφάλι με τον φιλαράκο μου από δω.» Τα μάτια του άντρα άστραφταν καθώς το χέρι του χάιδευε τη λαβή της ματσέτας του. Το στοίχημα πήγε. Ο άντρας άνοιξε το στόμα του, κι ο οδοντογιατρός ξανάκανε το μέτρημα. Ήταν δεκαπέντε δόντια, κι όταν το είπε, ο στοιχηματίας ακούμπησε στην καρδιναλική πορφύρα των οδοντοστοιχιών μια καδένα με δεκαπέντε βόλους χρυσού. Ένας για κάθε δόντι. Οι άλλοι κάλυψαν τα στοιχήματα τους, υπέρ ή κατά, με άλλους χρυσούς βόλους. Ο αριθμός τους ανέβαινε σημαντικά μετά το πέμπτο δόντι. Ο άντρας απ' τη Μάντα άφησε το γιατρό να του βγάλει τα επτά πρώτα δόντια χωρίς ούτε να βλεφαρίσει. Μια μύγα να πετούσε, θα την άκουγες. Στο όγδοο, μια αιμορραγία του πλημμύρισε το στόμα. Δεν μπορούσε πια να μιλήσει, έκανε όμως νόημα για να ζητήσει ένα διάλειμμα. Έφτυσε κάμποσες φορές, και το αίμα σχημάτισε θρόμβους στην εξέδρα του οδοντογιατρού. Κατέβασε μια γερή γουλιά που τον έκανε να διπλωθεί απ' τον πόνο, δεν βόγκηξε όμως ούτε μια φορά, και μετά από μια τελευταία φτυσιά, έκανε νόημα στο γιατρό να συνεχίσει. Στο τέλος της σφαγής, τελείως ξεδοντιασμένος και με το πρόσωπο πρησμένο ως τ' αφτιά, ο άντρας απ' τη Μάντα είχε μια τρομαχτική έκφραση θριάμβου καθώς μοιραζόταν τα κέρδη με τον οδοντογιατρό.

«Μάλιστα» είπε ο δόκτωρ Λοατσαμίν, πίνοντας μια γερή γουλιά, « αυτά τα χρόνια δεν ξανάρχονται.» Το ρούμι του 'κάψε το λαρύγγι, κι έδωσε πίσω το μπουκάλι κάνοντας ένα μορφασμό. « Μην κάνεις τέτοια μούτρα, γιατρέ. Ξεπαστρεύει τα σκουλήκια των εντέρων » είπε ο Αντόνιο Χοσέ Μπολίβαρ, αλλά δεν μπόρεσε να συνεχίσει. Δυο πιρόγες έρχονταν κατά τη μεριά τους, κι απ' τη μια ξεπρόβαλλε ένα ασάλευτο ξανθό κεφάλι.